

הלבנות פסח סימן תנא
 (כו) להגעיל (סב) או לקנות חדשים: **יא** ימחבת (סג) שמתגנין (פריש, סד) שיצקין בה שמן לאפותו **בה**, (סה) *מתרת (כו) וכן בהגעלה. ואם היא ארקה, משים חציה והופך עוד ומשים חציה אחרת. **ואם היא ארקה ביותר, מלבנה באמצע** (ובלבן כל דהו שקש גשרף עליו סגי לה). (סו) ויש מחמירין ללבן המחבת, אך בלבן כל דהו, דהנהו שישוף עליו קש מבחין, סגי (ריט). ונהנין ללבנו לכתחלה. (סז) מיהו, סגי לה (מח) בהגעלה אם אין בו גמות) (מחריב): **יב** (סח) שקל הקלים צריך להגעיל ידותיהם קמותן:

ר קם קשם אבי
 העזרי, וכן קם אבי
 הרא"ש בתשובה
 ש טו, וכן קם
 חסדתי בפרק ב
 וקסחים

באר היטב

מקנן כמש"ל בס"ק יב [ה"ה קרבן קרבן], ע"ש. וכתב מ"ט: העשויה מפערי"ל-מתעורר, פינן שהוא קשה מאד אינו דומה לקנן: (כז) להגעילן. ופשוט דאם מלחו עליהם קלי הגעלה שרי, דאין מליטה לבליים ועוד, דאינו אלא ספק אסור. ח"י. עין סעיף כו, מ"א. ע"ש דמלח לא מקרי דב חרף אאי"כ מליט ביותר, ופי"ח וט"ו מחמירין שלא להגעיל קלל הסלים דשקא יש טמין בין הנקבאים: (כו) בהגעלה. דדוקא בספר שנאקה בו הטמין בלא משקה צריך לבון, אכל לא הממחט, עין ח"י: (כח) בהגעלה. וכן

שערי תשובה

[כ] בהגעלה. עבשהו. וכתב בה"הפריקל סימן ה: הנה הוא קשוראים לבון מ"ש פפה מים על בו שומכין סן מ"ש על כלי גדיל ופדליקין מ"ש לרא"ח פפה לנאר מים, הקלי גדיל סגי לה בהגעלה שמוט שנעשה מוד שלהבת, ונא"ל דהיי"ש השמון לאש ואפתי לא אחלי בה גורא יבלע בכלי, ו"א דשוכ הו בכלע ע"י ט"קה. וע"ש שכתב רמ"א מתכת שמתגנין קה, שקבת הרא"ש דלא מקרי ע"י סאיז מחמת הקלוותי ששקא, ע"ש. ואין ראיה, דהטעם סאיז מחמת קיב לנורה והקא האור כמפנים והוא נבלע עליהו, ולכן אם נשחמש הרבה פעמים בענין זה לבון מ"ש יש להחמיר שלא להטיר עליהו הנקלה, וס"מ נראה להחמיר דדעבר אם נשפוט בו ע"י הגעלה, שקריב הדבר ששבע מ"ש להיח אחר האש וליח"ח נולק מפני וכן אינו נבלע בכלי, ומ"ש שחם האש מגיע אליו הוא נטען אחר פלי דאמרין גורא משאיב שאיב, ואף דאין ראיה, דהטעם הכי קים להו ששבע האש למשף אליו ולא למכילי משאיב קא פאן לימא לן שהוא נמשך אחריו, רק חסו ט"ף ומכילי ג"כ כנז מלח וכיצא שהוא וולק ומכילי ג"כ, ומ"מ מקטבא קצח דבי"ש ששכע' לדלק נהו פמרחו אש אין האש ע"שה ב' הפעולות נהו, רק אם דרך לבון בשעור גדול מ"ש עד שדולק כשעור שהכלי מתחממת בחמת האור כשעור שהי"ב ע"ש דשקא מ"ן שהכלי היא חמה מחמת האור כמש. ששולעת מן האסור שלא ע"י משקה אין מועיל הגעלה כ"א לבון, אך נראה דבכה"ז לא מקרי שמיטו ע"י האור, וכן קנדה או קצה שקמדה על האור עד שהתקפה תרבה שמי"ב וקשם קה דב"אסור קלי משקה מ"ט אין די' נקבלע ע"י האור משך התקנעלה סני, דא"כ בקנדות של טבחות וכיצא בה אם אבד אינה קללה שפסטר הסאכל ונקנדה מקריבין לקנדה הגולה אע"פ שרב פנמים שופכים שרקן מספער ונקנדה ענין רוסתה שהי"ב מחמת חסימית האור ואעפ"כ אין מצריכין לה לבון, אע"כ מ"ן שפטר שסיבת הפקדן כרחיקין א"תה סן האש, מה שהיא רוסתה בעצמה ששילט כסח האור אין זה עושה פעולת האש מקש להצדף לבון, אך יש לתקן כמ"ש הרא"ש לענין מחבת שאין להצדף לבון אע"פ שלפניו נשף הפשקה עד שנקבה בשולי הקנדה, לית לן קה, דס"מ יש לשם להלוותי הפשקה, ע"ש. וכן ו"ל דביע מ"דס קנדה ששקבין הפקדן מ"ט עדין להלוותי טופס, וכן י"ל מ"ן ובשנת חסימית הקנדה ע"י האור קה משקה בתוכה לא שלט בה מרא קאי האי למשנה בהם האש

באר הלקה

בזה: * מתרת בהגעלה וכו'. עין בתמ"א פ"ל קכה דין ה שכתב דעה ראשונה זו בשם יש אומרים, ורב הפוסקים סבירא להו דצריך לבון. ולא נהירא קלל. דהוא נקרא בעצמו ככה דסגי לה בהגעלה ורק לכתחלה נוהגין ללבנו, ואפלו אם נקרא דלא קיה זה בגרוטחו (פי' יש ספרים שפוסקין זה בסעיף י"ו גבי מדוקה), על-כ"ל-פנים יש להוכיח מן משה שקבת דסגי בלבון קל, ודידע שיהו רק דבך שמחמירין ללבנו אכל לא דבך שצריך לבון מדינא, וכן מוכח פד"קמ"שה דמדינא סגי בה בהגעלה. ונראה שנהנין שפוקא דקמ"א אטעיהו, שקרוב מ"ד בשם רבנו יואל תשובת הרשב"א וטור בשם רש"י ורבנו תם, אס"כ הרי סרפה חולקין על דעה ראשונה, ובאמת שעות סופר הוא, כי לא נזכר פאן בטור זה ולא בסור"ת ונה"דעה סימן קכא קלל ענין זה בשם רש"י ורבנו תם, רק שרבנו יואל לבד הצריך לבון, וכן אבי העזרי וכן הרא"ש חולק עליה, ובבית"וסף הביא שגם הרשב"א סובר דבעי לבון, ומ"ל מקום מסים דלדינא נראה כהרא"ש ראבי הצורי. גם הביא דיעת הפד"ק ונהוח מ"מנעי להקל, וגם מצאתי בשב"ל הלקט בשם הגאונים דדינא בהגעלה. ונהנה בבית"וסף משמע דלמנו מתורת הבית גם לענינו לענין פסח. ובספר רבנו ירחם מצאתי שקבת קשם הרשב"א לענין מחבת ד"ק בשאר אסורים יש להחמיר להצריכו לבון אכל לא לענין חמץ⁶¹, והוא טעם דבכ"י המספר ביה"ה"דעה סימן קכא סעיף ד, וכן לחלוק הרשב"א שפעתו הרמב"ה. על-כ"ל-פנים יש לנו פשה פוסקים דסבירא להו דינו בהגעלה והאב"העזרי והרא"ש ושב"ל הלקט בשם תשובת הגאונים ונהוח מ"מנעי ומהד"סין. והאוסרים הוא רבנו יואל והרשב"א ונ"ש מה שהבין בבית"וסף וכנ"ל, ומצאתי שגם מהר"ם חלאה סובר כהרשב"א.

על-ידי (סא) צריי מכלי ראשון, ואף דמבאר לקמן בסעיף יח בהצ"ח דלא מהני להן הגעלה, (סב) הנינו משום דשם מ"י שמשפמשיין בהן חמץ כל השנה ומצוי שמתדבק בנצרים פרורי חמץ, מה שאין פן בזה. וכל זה לכתחלה, אכל בדיעבד. (סג) אף אם לא הגעילין ומלח בהן בשר בפסח, מטר לאכל הפשר אפלו אם (סד) ידוע לו שנגבלע חמץ בפלים על-ידי מליחה, מפני שאין המלח מפליט מה שבלוע בתוך הפלי: (סו) או לקנות חדשים. פריש, אם (סה) אי אפשר להגעיל לפי שיש בהן גמות: **יא** (סג) שמתגנין בה וכו'. דדוקא בפנור שנאקה בו החמץ קלי משקה צריך לבון אכל לא המחבת, דלא משינן שמה נתיבש השמן והחמץ נאפה בלא משקה, אלא אפלו אם נשרף ונדבק לדפן המחבת (סו) צדק יש לקלוותי משקה שם⁶⁴, וכן הדין בקנדה של מתכת שמכשלין בה אף שנדבק לפעמים לדפני הקנדה⁶⁵: (סז) שיצקין בה שמן. והוא הדין (סז) שמן. (סח) ויש שרצו לומר דשמן אינו בכלל משקה וקגופא דבשנא הוא, ונחשב תשמישו על-ידי אור, אכל מלשון הפוסקים לא משמע כן: (סה) מתרת בהגעלה. השעם פכ"ל, שקרי אופין בו עם משקה⁶⁶, מה לי שמן או מים, (טו) אכל האגנות שאופין בו עוגות בעין, (ע) אף שמושיחין תחמיו בשמן או שמן או תמאה (פגון פרימ"ש⁶⁷

שאופין בו שארטי"ן⁶⁸, או בעק"ן וקב"ן⁶⁹). צריכין לבון מדינא, וכן הסקאוונאדע"ס⁷⁰, שפעמים מחמין בהן סבין לחולה, (כא) צריכין לבון מדינא⁷¹: (סו) ויש מחמירין ללבן המחבת. דלפעמים נתיבש השמן והעשה נאפית בעין על המחבת⁷²: (סז) מיהו, סגי לה וכו'. רוצה לומר, מדינא⁷³. ובפרי חדש מצד דמדינא צריך לבון, עין שם. ועין בבאור הלכה: **יב** (סח) כל הפלים וכו'. משום שקשנשפמט שם בגוף הפלי בחמין אמרינן יהולף הבליצה בכלו, אכן משום טעם זה לבד לא קיה שיק די זה אלא

שער הציון

(סא) פרי חדש: (סב) חק יקבל: (סג) מגן אברהם ושא"א: (סד) פרימ"גים והג"ח: (סה) חק יקבל: (סו) הרא"ש: (סז) מגן אברהם והג"ח ותי"אדס: (סח) פן רצה הפרימ"גים לומר, ומה שכתבתי 'אכל מלשון הפוסקים', הנינו מלשון אבי העזרי המוכח בבית"וסף ובהנחת הפלמוני, ומה שכתבתי בפרימ"גים אין בו שום צד, וכן מתשובת הרשב"א סימן חק כוכב דלדיעה הפתחין שמן ושמן שנה: (טו) מגן אברהם ושא"א: (ע) פרי חדש ופרימ"גים ותמ"ד אדס: (כא) לשון חמץ אדס, והנה אלקא הפוסקים שסודרין דאוליקן אף בטר מעוט תשמישו⁶⁸:

תרגום: 1 צדף. 2 דכתיב אפיה. 3 עוגות מקלאות. 4 תבנית לאפית עגות. 5 מין מחבתות.

הַלְבוּת פְּסַח סִימָן תְּנָא

ביאורים ומוספים

את הידיית, כיון שבליבון אין לומר 'כבולעו כך פולטר', שהרי שורף הוא את הבליעה רק במקום בו נעשה.

[משנ"ב שם]

גם בפית"ד של ספין, כגון על-ידי לחם חם וְכדוּמָה⁶⁵.

65 אכן, אם ברור לאדם שקת הסכין לא נגעה בלחם חם, כתב המהרש"ל (הובא בט"ז יו"ד סי' צד ס"ק יב ובשי"ך שם ס"ק כח) שנאמן הוא, ואין אומרים בזה 'כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש, לאו אדעתיה' [בין שיתכן שאדם יקפיד על כך שבשעת החיתוך לא יגע המאכל בקת]. אכן, אם אומר שברור לו שהשתמש רק בחלק מסוים של לחם הסכין, כתב המהרש"ל שבוזה אינו נאמן. משום שכשחותך בסכין אינו מדקדק עד היכן חתך ואף לא מוטל עליו לראות עד היכן מגיע החיתוך בלחם הסכין ויתכן שנגע בלא שימת לב, ואומרים בזה 'כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש, לאו אדעתיה', הביאו הט"ז (שם). מאידך, השי"ך (שם) היקל בזה, כדברי השו"ע והרמ"א שם.

[משנ"ב ס"ק ע]

אָבַל לְכַפְחֵלָה אָסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ קִיָּם שְׁנֵעִיל הַקְּדוּחָה⁶⁶.

66 ולכן אם הידיית עשויה מחומר שאי אפשר להגעילו, דעת הגרי"ז קרליץ (חוט שני פסח פ"י ס"ק יג) שאין להשתמש בכלי זה בפסח, שיש לחוש שמא נבלע בו חמץ, ולפיכך צריך להצניעו בין כלי החמץ.

[משנ"ב שם]

אָפְלוּ הוּא בְּתוֹךְ הַפֶּסַח שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהַגְעִילוֹ, בְּדִלְקָמָן בְּסִימָן חֶקֶט סְעִיף הַבְּהֵמָה⁶⁷.

67 שם מבואר שאין להגעיל כלים ביום טוב. אכן, ברמ"א לקמן (סי' תנב ט"א) ובמשנ"ב שם (ס"ק יא) מבואר שאין להגעיל כלי הבלוע מחמץ אף בשאר ימות הפסח.

[משנ"ב ס"ק עא]

וְצִרִיף הַגְעֵלָה גַּם כֵּן בְּכִלֵי רֵאשׁוֹן בְּנִקְאָה⁶⁸.

68 ואף שכתב לעיל (ס"ק סח) שאחד מהטעמים שצריך להגעיל את הידייות הוא מפני שיתכן שבלעו חמץ בכלי ראשון, מימ מבואר כאן שכל עוד אין וראות שהשתמש בהן בכלי ראשון אין צריך להגעילן בכלי ראשון, ודי להגעילן על ידי עירוי.

[משנ"ב ס"ק סח]

מִשׁוּם דְּחָם מְקַצְרוּ חָם פְּלִי⁶².

62 ואף אם הידיית אינה חלק מהכלי עצמו, אלא מחוברת אליו במסמרים [או ברגים], כתב בשו"ת הרדב"ז (ח"ו סי' שני אלפים שח) שנהגו להחמיר להגעיל גם אותה, ומנהג ישראל תורה היא, ובשו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' קיב) הביא את דבריו להלכה, ובהגהות ר"ב פרענקיל (ס"ק כט) הסתפק בזה. דעת הגרי"ז קרליץ (חוט שני פסח פ"י ס"ק יג) שלמעשה יש להגעיל ידיית המחוברת על ידי ברגים.

מאידך, הרעק"א (בהגהה על המג"א ס"ק כד) כתב שאם הידיית מחוברת במסמרים [או ברגים], נחשבת היא ככלי אחר, וכן כתב המור וקציעה (סוף סי' זה), וכן מבואר בשו"ת התם סופר (או"ח סי' קל) שבתנור העשוי מצינורות, כל צינור נחשב ככלי בפני עצמו, מחמת שאי אפשר להדקם באופן שלא יפסיק ביניהם אויר כלל, וכן נקט הגרי"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"ג סי' פא) לענינו, וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' פא אות יא) בשם שו"ת מהר"ש, שאף אם הידיית צמודה לכלי, מימ כיון שיש אויר בין הכלי לידיית, נחשבים הם כשני כלים נפרדים.

[משנ"ב שם]

בְּשִׁהֲדִיחוֹ אוֹתוֹ (עו) בְּתוֹכוֹ לְנִקְוֹת פְּתָהֵמָא, וּבְמַחְבֵּת (ע"ה) - צֶל יְדֵי נִיצוּצוֹת⁶³.

63 כנראה שהציון לשעה"צ ס"ק עד הוא מיותר, כי אין מה להוסיף מקור על מה שכתוב כבר מקודם, ובמקום הציון לשעה"צ ס"ק ע"ה צריך לכתוב ע"ה, ובמקום הציון לשעה"צ ס"ק ע"ה צריך לכתוב ע"ה, ובמקום הציון לשעה"צ ס"ק ע"ה צריך לכתוב ע"ה, וכפי שמוכח ממקור דברי המשנ"ב, ובמקום שכתוב במשנ"ב להלן ס"ק סט המילים 'אבל בידוע' צריך להיות הציון לשעה"צ ס"ק ע"ה (הנרש"ב וולדנברג).

[משנ"ב ס"ק סט]

דְּקָשִׁם שְׁנִבְלַע הַחֶמֶץ בְּהִיד עַל-יְדֵי גוֹף הַכְּלִי, כֵּן עָפָה נִפְלַט טַמְנָנוּ עַל-יְדֵי הַגְעֵלָה שֶׁל גּוֹף הַכְּלִי⁶⁴.

64 ולגבי ידיית של כלי הצריך ליבון, כתבו השי"ך (יו"ד סי' קכא ס"ק יז) והחיי אדם (כלל קכ"ה ט"ח) שאין ליבון הכלי מועיל להכשיר

הלכות פסח סימן תנא

פאר הגולה

הגה מיהו, אם לא הגיעו החדות (סט) אין לאסור (נט) בדיעבד, ונאסרו לכתחלה וכול (עא) להגעילו על-ידי עריו שמערה עליהן (ארה כלל נח): יג הפלי (עב) שיש בו (ל) נל טלאי, אם (עג) קדם הטלאי לבליעת האסור (עד) אין צריך להסירו, והבולעו פה פולטו, ואם קדמה בליעת האסור לטלאי, (עה) צריך

שערי תשובה

מקט אינץ פשעה אין שם פשעה ותיא עומדת במקומותה שמי"כ. וקצת יש ללמד ענין זה אם תולדת האור כבוד ממש או לא מפקחים דף עה. תנור שהסיקו וקרפי וקלה בו את הפסח אין זה צלי אש כרי, ועיש שמלוי בשני הפרזים, דאי אמרין פלי תוספא צלי אש שני פקטיים וקפיקן מנה, איכ י"ל דגם פאן דקתיב פל דקר אשיר יבא קאש קינו פת טש ממש אכל תולדת האור לא, ולכן תרעא ורעא חסם אי לא גלי תוספא היא אאש קפיד בתוספא ונאסרו גרוה צלי אש היא ופי' ופי' ופי' חס הפסח תולדת אש הוא ואם פתן בו כגון נשךך ונצקה פתם ואל, עיש, איכ פאן פלוי בשני הפרזים, דאם ויקא דקפיקן (נט) (נח) ונח, איכ היי וקתיב פל דקר אשיר יבא קאש קינו דוקא מה ששפמט בו באור ממש אבל מה שקבל מתולדת האור כגון תנור שגוף לא, ולקארה ממשמעת לשון הש"ס שם דף עו דקאפרי וקאפרי פסח מחמימא דחסי ונתמא אפר צלי אש ולא צלי תוספת ד"א טשפמט פתחין קפא דבין דגלי תוספא צלי אש שני פקטיים תמילא משמעותה הוא ולא צלי תוספת ד"א, וקתיב בתרא החיל ורמזא אמר צלי אש כ"פ, דהא בשלמא הלא פתיב ב"ש, אפלו תוספת ד"א קפרי צלי אש, וקדנאס טמם משמע שפמט עקר פתחין קפא כזה, ועיש כדף עז דאקרינן שאין צולין הפסח מטפסד של צלי תוספת ד"א כרי, עיש, אף מ"ש החוס' דף עה ד"ה הא לא"ה כו' דהא דאצטרך לנתיב התם ללמד בין נחלת של עין ולא משני גלי תוספא בטובה וקמרינן פה תני משום טעון אחרון וצלי, עיש, ואיכ פתן דהש"ס שקלי וטרי אלכא דתף לשנא בתרא משמע קצת שישנו נח דקר, וקפיקו יש לצון בשסור או מתכה וכו' אף שהתורה באור כרבה והיא חתמת שני סולות בו והושם בהם כשר או אסור אחר בעין בלא משקה אם כפי לבו או הנקלה מן טעם הפליעה בתוכו ע"י האור ממש רק מחמת תולדת האור, ותרעא בשל מתכה כרי, ואיכ מטבע שאפלו הטיחה בתנור לאחר גרפת האש ואפיה הסקה בעין ולא בהני הגעלה אע"ג דלא בלע ע"י האור ממש רק מחמת תולדת האור, ואשיר דתני שלמי גרמא אי"א להכנסו לנדה להגעילו לך קט עד שישק התנור, ואם היה אפשר בהגעלה תני סגי לה, אף מלשון הש"ס שם משמע דדוקא פסקה גמורה, וגם י"ל פתן דכ"ס לא נבלע ע"י טשקה לא מטפס לה הגעלה דלא שך בה פולעו כ"פ פתן שפליעה לא לה ע"ד נה, הלכך נראה להצריך לבנות, אלא דבלבן קל סגי ואיכ עד שקיפו ניצוצות נתיין מפה, מיהו אם פשעה שנבלע בו האסור היה הכלי או השפד מקבן כיכ עד שניצוצות נתיין מפגו לית דין צריך בשש דנה היה כנבלע ע"י האור ממש וצריך לבנות טוב שקיפו ניצוצות נתיין מפגו, כנלע"ד. והנה אין דין זה תקימו כאן רק ביריד סימן קכב, אף הי"ל ואגב גרסאי השתא רבתי לי הכא ונתמךשו לי ריבם אלו קבעתים פה, ורעא ורעא ע"ד בדיקוי למקום בליע כעו"ה: [ג] טלאי. עב"ה"ט. וכן פשוט מנ"ד בראשית סימן א תשיבה אחת מפתרי טראני ו"ל בכתובין פכילי שצריך הגעלה, ותכ"ס ע"ד מנ"ח אלפסור ז"ל, וכן לקמן סימן ו' וכן בספר ביה"אפ"ב על גמרות ק"ה סימן י"ט שכתבתי בענין זה בארץ דברי תוספות בסב"ח וכו' ודוברי הפסח שהביא האגדה, ושם בארתי כונת הרמ"א בחשובה לישב מה שהקשה צ"ח הפר"ח כאן, ובענין טלאי עין מ"ח"ב שסבר בשם ש"ח ורע"מ: יורה שיש בה טלאי ולא היה משתמשין בתמו צבין, רק לתרתי בת"ה כלים תוספא באפר ומס שקורין לוי, מהר להגעילו בת"ה קדם וכן אסור, וכ"ס בלבן קל במקום הטלאי שהשך ושנך צלי סגי, ע"ש:

משנה ברורה

פרוש, אם נשתמש בהם כפר, אבל לכתחלה אסור להשתמש בהן קצתם שגעייל החדות⁶⁶, אפלו היא בתוך הפסח שאי אפשר להגעילו, דקלקמן בסימן תקט טעין ה בהג"ה⁶⁷: (עא) להגעילו על-ידי עריו. דתרי נוגעין בו (ב) פל השנה בדיים מלכלכות, וגם לפלט פנה (פ) את הפלוע שפלעו החדות על-ידי נחח הפיצוצות צליהן, ובג"ל. ואם נדע שגשמש בחדות בתמין בקמין בקלי ראשון, (פג) לא מהני עריו אפלו בדיעבד וצריך הגעלה גס פן בקלי ראשון דוקא⁶⁸: יג (עב) שיש בו טלאי. הינו אם הטלאי הוא בצד הפנימי של הקלי, דמבחוץ אינו מדיק [אחרונים]: (עג) קדם הטלאי. פרוש, שהטלאי (פג) נצשה בשעה שהיה הכלי חדש, או שהגעילו הכלי קדם לשמו הטלאי: (עד) אין צריך להסירו. בפשע הנעלה. (פד) ואיכר שהוא מדבק ופה בענין שאין לחש שמה יש שם קצת חמץ בעין, ואין צריך לחש רק לבליעת חמץ שנבלע בכלי דרך הטלאי ופנה אמרין פולעו דרך הטלאי פך פולטו דרך הטלאי, דאלו לש סדקים סביב הטלאי ויש לחש לחמץ בעין, צריך לבין תוקא אף כזה, ובג"ל בקעיה ד, או שנגקר שם הוטב, ואם לא עשה כן, אף בדיעבד אסור: (עה) צריך להסיר וכו'. ואף דמדבק בחזק, חישין (פה) שמה נשאר מעט חמץ בעין על הקלי קדם

שער הציון

(עב) עלת-שבת והט"ו: (עג) ב"ח ושאר אחרונים: (עד) מאמרמרדכי: (עה) הגר"א וחק"יעקב: (עו) חק"יעקב והגר"א ואלה רבה מקור"היים והגר"ה, ולא קמין אב"ה: (עז) הש"ח ביונה"דעה סימן קכא ונאלה רבה, וכן מוכח מהגר"א, ודלא פשוט שם: (עח) הגר"א ורש"י: (עט) מקור"היים והגר"ה, וגם האלה רבה העמיקו ואסור לה קמו שמתבנו: (פ) הגר"א ק"ש אסור והר"ה: (פא) מאמרמרדכי: (פב) הגר"א ופשוט: (פג) קמין אב"ה ורש"י: (פד) עלת-שבת ורש"י: (פה) מאמרמרדכי ומחצית-השקל ושאר אחרונים רבה בבאור דברי השלחן-ארון, וקדעת תרש"ב אף חשש רק לזה אבל לטעם השני אינו חושש, דכ"כר לא לה דעגלה מלשט מעבר לעבר [ואף דעת הגמ"א אב"ה דנרש"ב] איני רק בקדם הטלאי לבליעת האסור, אבל בקדם הכלייה גם הוא סובר דתבליעה אינה נבלעת דרך הטלאי, כבר השיגו עליו בכת אחרונים], וק"פ טעם זה אם נקה מקדם שמתן עליו הטלאי שלא יטעא עליו שים טשעה חמץ די בהגעלה, מה שאין פן לטעם השני:

* הציון (עד) צריך למחוק. במקום (עה) ציל (עז), במקום (עו) ציל (עח), במקום (עט) ציל (עו), ועל הסלים "אבל בידוע" צריך להוסיף ציון (עח).

באר היטב ונהגין. וכתב המ"א: ואוסן אגנות שאומין בהם עונות צריך לבין: (נט) בדיעבד. דלא אמרין שמוליך בליעתו קבלו, ואף אם יולין בליעתו מ"ט ככ"ס. ופסק הח"י בדדיעבד אין לאסור אף אם פתח פתח הפאכל החדות, כי לא מתוקנין אסורא וככ"ס, ע"ש. וי"א פסק דאם פתח אותו צד שלא נקעל אסור, ע"ש. וט"ו פסק דבסבין יש להקביר אפלו דיעבד אם חסה בסמין שלא הגעיל הקפא בתבשיל הם בפסח פיון החדות ונע בקתא בשעת השמיהו מפנין משא"כ שאר כלים, ע"ש. וכתב המ"א: ונ"ל דהאי שקתב אין אוסרים בדיעבד מ"י אם נשתמש בהם כפר, אבל לכתחלה אסור להשתמש בהן אפלו הוא בתוך הפסח ואי"א להגעילו: (ל) טלאי. קל טלאי שבקעיה זה הנה מה שנקבע ע"י דבוק חתיכה על חתיכה בתוספתים, אבל בטלאי שעושין בכלי גדיל שמשפין חתיכה גדיל תחתם ושנך פל הפלוע ומה שהוא בעין, וגם ששפמטין את הפך של פכך ובליצא בו שמשים שם חתיכה של פכך אז האמן

מתכה אר"י דתם מקצתו חס בלו וקא משר מחמת השפד ורמזא אמר צלי אש ולא לנתיב התם ללמד בין נחלת של עין ולא משני גלי תוספא בטובה וקמרינן פה תני משום טעון אחרון וצלי, עיש, ואיכ פתן דהש"ס שקלי וטרי אלכא דתף לשנא בתרא משמע קצת שישנו נח דקר, וקפיקו יש לצון בשסור או מתכה וכו' אף שהתורה באור כרבה והיא חתמת שני סולות בו והושם בהם כשר או אסור אחר בעין בלא משקה אם כפי לבו או הנקלה מן טעם הפליעה בתוכו ע"י האור ממש רק מחמת תולדת האור, ותרעא בשל מתכה כרי, ואיכ מטבע שאפלו הטיחה בתנור לאחר גרפת האש ואפיה הסקה בעין ולא בהני הגעלה אע"ג דלא בלע ע"י האור ממש רק מחמת תולדת האור, ואשיר דתני שלמי גרמא אי"א להכנסו לנדה להגעילו לך קט עד שישק התנור, ואם היה אפשר בהגעלה תני סגי לה, אף מלשון הש"ס שם משמע דדוקא פסקה גמורה, וגם י"ל פתן דכ"ס לא נבלע ע"י טשקה לא מטפס לה הגעלה דלא שך בה פולעו כ"פ פתן שפליעה לא לה ע"ד נה, הלכך נראה להצריך לבנות, אלא דבלבן קל סגי ואיכ עד שקיפו ניצוצות נתיין מפה, מיהו אם פשעה שנבלע בו האסור היה הכלי או השפד מקבן כיכ עד שניצוצות נתיין מפגו לית דין צריך בשש דנה היה כנבלע ע"י האור ממש וצריך לבנות טוב שקיפו ניצוצות נתיין מפגו, כנלע"ד. והנה אין דין זה תקימו כאן רק ביריד סימן קכב, אף הי"ל ואגב גרסאי השתא רבתי לי הכא ונתמךשו לי ריבם אלו קבעתים פה, ורעא ורעא ע"ד בדיקוי למקום בליע כעו"ה: [ג] טלאי. עב"ה"ט. וכן פשוט מנ"ד בראשית סימן א תשיבה אחת מפתרי טראני ו"ל בכתובין פכילי שצריך הגעלה, ותכ"ס ע"ד מנ"ח אלפסור ז"ל, וכן לקמן סימן ו' וכן בספר ביה"אפ"ב על גמרות ק"ה סימן י"ט שכתבתי בענין זה בארץ דברי תוספות בסב"ח וכו' ודוברי הפסח שהביא האגדה, ושם בארתי כונת הרמ"א בחשובה לישב מה שהקשה צ"ח הפר"ח כאן, ובענין טלאי עין מ"ח"ב שסבר בשם ש"ח ורע"מ: יורה שיש בה טלאי ולא היה משתמשין בתמו צבין, רק לתרתי בת"ה כלים תוספא באפר ומס שקורין לוי, מהר להגעילו בת"ה קדם וכן אסור, וכ"ס בלבן קל במקום הטלאי שהשך ושנך צלי סגי, ע"ש:

